

Ο.Ε.Φ. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ
« Η Ε Ν Ω Σ Η »
ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Θεματική Ενότητα:
Διαχείριση λίπανσης

Εφαρμογή τεχνικών ορθολογικής
λίπανσης ελαιοκαλλιέργειας

Πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την
ΕΕ και την Ελλάδα Καν (ΕΕ) 611/2014 και 615/2014
δράση Γ.iii.1-3 του εγκεκριμένου προγράμματος με
την υπ' αριθμ. 1802/36612-31.03.2015 Απόφαση του
Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης
Περιβάλλοντος και Ενέργειας»

Σημασία λίπανσης

Κάθε χρόνο, με τη συγκομιδή των καρπών ο ελαιώνας χάνει σημαντικές ποσότητες θρεπτικών στοιχείων.

Τα θρεπτικά στοιχεία αυτά πρέπει να αναπληρώνονται, ώστε να μην μειωθεί σταδιακά η γονιμότητα του εδάφους και αντίστοιχα να μην μειωθεί η παραγωγικότητα του ελαιώνα.

Σημασία λίπανσης

Ασφαλώς η λίπανση είναι μία δαπανηρή εργασία και πολύ συχνά – παρά τη σπουδαιότητά της- παραλείπεται για λόγους κόστους. Αν όμως αρχικά καταφέρουμε να εξατομικεύσουμε τις ανάγκες λίπανσης του κάθε ελαιώνα και στη συνέχεια να εφαρμόσουμε κάποιες εναλλακτικές πρακτικές, τότε είναι δυνατόν να πετύχουμε μια σημαντική οικονομία διατηρώντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα του χωραφιού να παράγει τις επιθυμητές ποσότητες σε ελιές και ελαιόλαδο.

Σημασία λίπανσης

Το είδος του λιπάσματος, η ποσότητα και ο τρόπος εφαρμογής εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες.

Οι σπουδαιότεροι από αυτούς είναι: η χημική και μηχανική σύσταση του εδάφους, το ΡΗ, η υγρασία-βροχοπτώσεις, η πυκνότητα φύτευσης, η ηλικία, η ποικιλία και η παραγωγικότητα των δένδρων.

Συνεπώς η εξατομίκευση των αναγκών λίπανσης πρέπει να απασχολεί τον παραγωγό.

Εδαφολογική και φυλλοδιαγνωστική ανάλυση

Οι αναλύσεις αυτές διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το ότι η πρώτη (εδάφους) γίνεται μια φορά κάθε 3-5 έτη, ενώ η δεύτερη (φύλλων) γίνεται κάθε χρόνο, συνήθως το φθινόπωρο, ενώ μπορεί να γίνει και την άνοιξη.

Η ανάγκη για ετήσια ανάλυση των φύλλων προκύπτει από το ότι τα απαραίτητα στοιχεία που έχουν προστεθεί, είναι πιθανό να ανταγωνίζονται μεταξύ τους οπότε το δέντρο δεν μπορεί να τα απορροφήσει. Έτσι το αποτέλεσμα είναι τροφοπενίες. Σε αυτές τις περιπτώσεις μόνο η ανάλυση φύλλων μας δείχνει τις ελλείψεις και τότε πρέπει να ενισχύσουμε το δέντρο με διαφυλλικά.

Επιλογή του λιπάσματος

Από την ανάλυση εδάφους προκύπτει το είδος και ο τύπος του λιπάσματος ,ανάλογα με το ΡΗ, την σύσταση κ.α. και από των φύλλων η ποσότητα, η οποία μπορεί να βγει και από του εδάφους.

Εδαφολογική ανάλυση

Σε ότι αφορά την ανάλυση εδάφους, πρόκειται για μία εύκολη και οικονομική ενέργεια που μας δίνει σημαντικές και χρήσιμες πληροφορίες και η οποία γίνεται μια φορά κάθε 5 έτη την περίοδο του φθινοπώρου πριν την συγκομιδή.

Τα δείγματα συλλέγονται από τους γεωπόνους του προγράμματος κωδικοποιούνται, ζυγίζονται και αποστέλλονται στο εκάστοτε συνεργαζόμενο εργαστήριο εδαφολογικών αναλύσεων προς ανάλυση.

Εδαφολογική ανάλυση

Επειδή τα ελαιοτεμάχια των παραγωγών συνήθως είναι πολλά, μικρά και σε διαφορετικές περιοχές, αυτό που συνιστάται είναι ο παραγωγός να έχει προτεραιότητα τις αναλύσεις από τα 1-2 κύρια και πιο μεγάλα ελαιοτεμάχια ή από αυτά που έχει εντοπίσει κάποιο πρόβλημα.

Οδηγία λίπανσης

Μόλις οι αναλύσεις πραγματοποιηθούν τα αποτελέσματα παραλαμβάνονται από τους γεωπόνους και έτσι δίνεται η δυνατότητα σε αυτούς– συνυπολογίζοντας και άλλες παραμέτρους-να διαμορφώσουν την εξατομικευμένη οδηγία λίπανσης για κάθε ελαιώνα που έγινε ανάλυση ώστε ο παραγωγός που είναι ενταγμένος στην Ο.Δ. να μπορεί τελικά:

1. Να επιλέξει το κατάλληλο λίπασμα και να καθορίσει την απαραίτητη ποσότητα, ώστε να μειωθεί το κόστος από την άσκοπη και αλόγιστη χρήση λιπασμάτων.

Οδηγία λίπανσης

2. Να εξασφαλίσει στα δένδρα τις θρεπτικές ουσίες που έχουν ανάγκη την κατάλληλη εποχή ώστε να αποφύγει συμπτώματα είτε τροφοπενίας, είτε περίσσειας στοιχείων.

3. Να βελτιώσει την γονιμότητα του εδάφους αυξάνοντας το ποσοστό της οργανικής ουσίας με διάφορες μεθόδους π.χ. προσθήκη οργανικών υλικών στο έδαφος ή ακόμα και να βελτιώσει το ΡΗ του εδάφους στην περίπτωση που αυτό δεν είναι το κατάλληλο για την καλλιέργεια της ελιάς π.χ πολύ όξινο.

Οδηγία Λίπανσης

4. Να αποφύγει τις δυσάρεστες επιπτώσεις στο περιβάλλον οι οποίες μπορεί να είναι:

α. έκπλυση νιτρικών και ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα

β. αλκαλίωση ή οξίνιση εδαφών

γ. διατάραξη της εδαφικής δομής από την συσσώρευση αλάτων στο έδαφος

Τα συστατικά που συνήθως λείπουν είναι:

α) το άζωτο, που αποτελεί στοιχείο βασικής λίπανσης και πρέπει να προστίθεται κάθε έτος στην ελιά, του οποίου η ποσότητα (πολύ ή λίγη) είναι πάντα σε συνάρτηση με την ανάλυση εδάφους, ενώ στα περισσότερα τεμάχια υπάρχει σε μεγάλες ποσότητες και χρειάζεται απλά προσθήκη μιας δόσης συντήρησης εκ μέρους του παραγωγού,

β) ο φώσφορος, ο οποίος αποτελεί στοιχείο βασικής λίπανσης αλλά επειδή οι παραγωγοί δεν το θεωρούσαν σημαντικό τα περισσότερα τεμάχια παρουσιάζουν έλλειψη,

Τα συστατικά που συνήθως λείπουν είναι:

γ) το κάλιο, βασικό στοιχείο, συνήθως συνίστανται δόσεις συντήρησης πάντα σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα των αναλύσεων,

δ) το βόριο, συνήθως πρέπει να προστεθεί μια μικρή ποσότητα σε κάθε δέντρο/ 3 έτη, και,

ε) ο σίδηρος, ιχνοστοιχείο που εμφανίζεται με μεγάλη συχνότητα σε ελαιοτεμάχια σε έλλειψη και οι παραγωγοί συνήθως το προσθέτουν διαφυλλικά την άνοιξη.

Οργανική λίπανση

- Βελτίωση υφής του εδάφους
- Καλύτερη αξιοποίηση των θρεπτικών στοιχείων
- Διατήρηση υγρασίας
- Δραστηριοποιεί τους μικροοργανισμούς του εδάφους
- Προστίθεται φθινόπωρο με ενσωμάτωση (χρήση καλλιεργητή) σε σχετικό βάθος.
- Χλωρή λίπανση:
  - ενσωμάτωση ολόκληρων φυτών (βίκος, κουκιά κ.τλ.) με την άνθησή τους με ταυτόχρονη προσθήκη αζώτου (2-3 κιλά ανά στρέμμα)
  - φυτικών υπολειμμάτων

Αποθήκευση λιπασμάτων

- Καθαροί χώροι
- Φωτιζόμενοι – αεριζόμενοι
- Προστασία από καιρικά φαινόμενα
- Όχι απ' ευθείας επάνω στο έδαφος
- Ευδιάκριτη επισήμανση
- Μακριά από φυτοφάρμακα, ζωοτροφές, τρόφιμα
- Απογραφή λιπασμάτων σε ετήσια βάση

Ο.Ε.Φ. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ
« Η Ε Ν Ω Σ Η »
ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

Μεσολόγγι
Ναυπάκτου 35, Τ.Κ. 30200

Τηλ.: 26310 55200
Φαξ: 26310 22289
Web: www.easmn.gr
E-mail: easmn@otenet.gr

Πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την
ΕΕ και την Ελλάδα Καν (ΕΕ) 611/2014 και 615/2014
δράση Γ.iii.1-3 του εγκεκριμένου προγράμματος με
την υπ' αριθμ1802/36612-31.03.2015 Απόφαση του
Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης
Περιβάλλοντος και Ενέργειας»

Εκπόνηση:
Άξιον Αγροτική - Αξιοποιούμε το μέλλον σήμερα
www.axionagro.eu info@axionagro.eu